



BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 15 PAŹ. 2018

Zespół Prawa Konstytucyjnego,
Międzynarodowego i Europejskiego

VII.6060.44.2018.MKS

Pani
Dorota Wójcik
Prezesa Zarządu Fundacji
Wolności od Religii
ul. Fryderyka Chopina 41 lok. 2
20-023 Lublin

Szanowna Pani Prezesko,

Rzecznik Praw Obywatelskich podjął z urzędu sprawę dotyczącą wniosku Wójta Gminy Tuszów Narodowy skierowanego do Fundacji Wolności od Religii o udostępnienie informacji publicznej w trybie ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2018 r., poz. 1330 ze zm.; dalej jako: ustawa o dostępie do informacji publicznej). Jak wynikało z doniesień prasowych¹ Wójt zażądał udostępnienia informacji w zakresie: przedsięwzięć od 2012 r., w których korzystano ze środków publicznych, podmiotów będących fundatorami (jakiej są narodowości, ewentualnie pochodzenia etnicznego), otrzymanych darowizn przekazanych przez podmioty zagraniczne. W ocenie Rzecznika, opisana w prasie sytuacja, zarówno ze względu na tryb żądania udostępnienia informacji przez Wójta, jak i ze względu na treść wniosku, budzi poważne wątpliwości z punktu widzenia przepisów regulujących dostęp do informacji publicznej, a także z punktu widzenia ochrony danych osobowych.

Mając powyższe na uwadze, Rzecznik pismem z dnia 10 sierpnia 2018 r., wystąpił do Wójta Gminy Tuszów Narodowy przedstawiając swoje stanowisko w sprawie. W ocenie Rzecznika organ władzy publicznej nie może żądać od obywateli udostępnienia informacji na podstawie ustawy o dostępie do informacji publicznej. Jednocześnie odnosząc się

¹ <https://oko.press/wojt-z-pis-w-polsce-nie-ma-miejsca-dla-niewierzacych-i-pyta-o-pochodzenie-etniczne-czlonkow-fundacji-wolnosc-od-religii/>

do treści żądania, Rzecznik zauważył, że tylko jedno pytanie odnosiło się do informacji publicznej do udostępnienia której mogła zostać zobowiązana Fundacja, pozostałe zaś pytania nie były związane z prowadzeniem działalności publicznej przez fundację. Ponadto wątpliwości Rzecznika budził zakres żądanych informacji. Rzecznik wskazał, że zgodnie z art. 51 ust. 2 Konstytucji RP, władze publiczne nie mogą pozyskiwać, gromadzić i udostępniać innych informacji o obywatelach niż niezbędne w demokratycznym państwie prawnym. A zatem pozyskiwanie informacji od obywateli i ich zrzeczeń przez organ władzy publicznej w zakresie wskazanym we wniosku Wójta i przy tym bez posiadania do tego podstawy ustawowej mogło stanowić naruszenie tego przepisu Konstytucji RP. Rzecznik wniósł o odniesienie się do powyższego stanowiska, a także o udzielenie wyjaśnień w przedstawionej sprawie, w szczególności o wskazanie podstawy prawnej opisanych w prasie działań oraz o szczegółowe określenie celu gromadzenia żądanych danych. W załączeniu uprzejmie przesyłam kopię pisma Rzecznika z dnia 10 sierpnia 2018 r.

Pismem z dnia 29 sierpnia 2018 r. Wójt Gminy Tuszów Narodowy poinformował, że „żaden przepis ustawy, jak również jakiegokolwiek innego aktu prawnego, nie zawęży wykładni powyższego przepisu, zgodnie z którą wyłączone byłoby prawo Wójta Gminy Tuszów Narodowy jako organu władzy publicznej do wystąpienia z wnioskiem o udostępnienie informacji publicznej”. Ponadto wskazano, że Fundacja jako organizacja pożytku publicznego i dysponująca „środkami z 1% podatku dochodowego” jest podmiotem zobowiązanym do udostępnienia informacji publicznej w trybie ustawy o dostępie do informacji publicznej. Uznano także, że „informacje o udostępnienie, których wnioskował (...) [Wójt], z całą pewnością wchodzi w zakres pojęcia »informacji publicznej«, a nadto nie ulegają utajnieniu na podstawie przepisów szczególnych. Co więcej, (...) informacje o udzielenie których wnioskował [Wójt] podlegają udostępnieniu na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 2) lit. d) i f) oraz art. 6 ust. 1 pkt 5) lit. d)”. Odnosząc się zaś do prośby o określenie celu gromadzenia danych objętych wnioskiem poinformowano, że „zgodnie z art. 2 ust. 2 u.d.i.p. od osoby wykonującej prawo do informacji publicznej nie wolno żądać wskazania interesu prawnego lub faktycznego”. W załączeniu uprzejmie przesyłam kopię odpowiedzi Wójta z dnia 29 sierpnia 2018 r.

Mając powyższą odpowiedź na uwadze, Rzecznik zwrócił się do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych o zbadanie przedstawionej sprawy, a także o zastosowanie odpowiednich środków wobec Wójta w razie stwierdzenia naruszenia przepisów dotyczących ochrony danych osobowych (kopia pisma w załączeniu). Pragnę dodatkowo wskazać, że zgodnie z art. 57 ust. 1 lit. e) RODO, Prezes Urzędu jest zobowiązany udzielić osobie, której dane dotyczą, na jej żądanie informacji o wykonywaniu praw przysługujących im na mocy niniejszego rozporządzenia.

Jednocześnie, odnosząc się do stanowiska Wójta w zakresie wniosku skierowanego do Fundacji w trybie ustawy o dostępie do informacji publicznej, należy wskazać, że Rzecznik nie zgadza się z przedstawioną argumentacją. Z uwagi jednak na fakt, że Rzecznik nie ma aktualnych informacji, jak wygląda realizacja wniosku Wójta przez Fundację, a swoje działania opiera na doniesieniach medialnych – działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich na podstawie ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2017 r. poz. 958 ze zm.) – zwracam się z uprzejmą prośbą o poinformowanie Rzecznika o czynnościach podjętych przez Fundację w tym zakresie, a także o nadesłanie wszelkich dokumentów dotyczących przedstawionej sprawy, jeśli Fundacja zgadza się na prowadzenie dalszych działań przez Rzecznika Praw Obywatelskich.

Załącznik 3

2 pawiaiewicz
DYREKTOR ZESPOŁU
Mirosław Wróblewski



BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 10.08.2018r.

Zespół Prawa Konstytucyjnego,
Międzynarodowego i Europejskiego

VII.6060.44.2018.MKS

Pan
Andrzej Glaz
Wójt Gminy Tuszów Narodowy
Tuszów Narodowy 225
39-332 Tuszów Narodowy

Szanowny Panie Wójcie,

Rzecznik Praw Obywatelskich z urzędu podjął sprawę dotyczącą wniosku wójta Gminy Tuszów Narodowy skierowanego do Fundacji Wolności od Religii o udostępnienie informacji publicznej w trybie ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016 r., poz. 1764 ze zm.; dalej: ustawa o dostępie do informacji publicznej). Jak wynika z doniesień prasowych¹ wójt żądał udostępnienia informacji w zakresie: przedsięwzięć od 2012 r., w których korzystano ze środków publicznych, podmiotów będących fundatorami (jakiej są narodowości, ewentualnie pochodzenia etnicznego), otrzymanych darowizn przekazanych przez podmioty zagraniczne.

W ocenie Rzecznika, opisana w prasie sytuacja zarówno ze względu na tryb żądania udostępnienia informacji przez wójta, jak i ze względu na treść wniosku, budzi poważne wątpliwości z punktu widzenia przepisów regulujących dostęp do informacji publicznej, a także z punktu widzenia ochrony danych osobowych.

Przede wszystkim należy wskazać, że art. 61 ust. 1 Konstytucji RP gwarantuje prawo dostępu do informacji publicznej obywatelowi. Z kolei art. 2 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej stanowi, że prawo dostępu do informacji publicznej przysługuje,

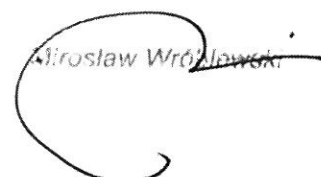
¹ <https://oko.press/wojt-z-pis-w-polsce-nie-ma-miejsca-dla-niewierzacych-i-pyta-o-pochodzenie-etniczne-czlonkow-fundacji-wolnosc-od-religii/>

Fundacji, (...) wskazanie w okresie od 2011 do 2018 Fundacja otrzymywała darowizny, dotacje przekazane przez podmioty mające miejsce zamieszkania lub siedzibę poza terenem Polski, jeżeli tak to wskazanie kraju zamieszkania lub siedziby osób przekazujących środki na rzecz Fundacji”. Zgodnie natomiast z art. 51 ust. 2 Konstytucji RP, władze publiczne nie mogą pozyskiwać, gromadzić i udostępniać innych informacji o obywatelach niż niezbędne w demokratycznym państwie prawnym. Tym samym pozyskiwanie informacji od obywateli i ich zrzeczeń przez organ władzy publicznej bez posiadania do tego podstawy ustawowej może stanowić naruszenie tego przepisu Konstytucji RP.

W tym kontekście należy również zwrócić uwagę, że przepisy odnoszące się do ochrony danych osobowych dotyczących przetwarzania danych wrażliwych (tj. m.in. danych o pochodzeniu rasowym czy etnicznym) wymagają szczególnej ochrony. Zgodnie bowiem z art. 9 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz.U. UE L 119, s.1 ze sprost, dalej: RODO), przetwarzanie takich danych osobowych jest zabronione. Artykuł 9 ust. 2 RODO określa zaś w jakich sytuacjach przetwarzanie takich danych wrażliwych jest możliwe w drodze wyjątku. Z treści pisma wójta nie wynika jednak na jakiej podstawie prawnej organ przetwarza lub będzie przetwarzał dane wrażliwe obywateli.

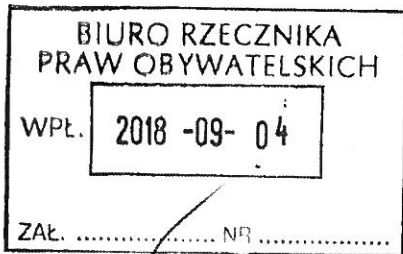
W związku z powyższym, mając na uwadze konstytucyjną ochronę życia prywatnego jednostki, obejmującą również ochronę danych osobowych (art. 47 oraz art. 51 Konstytucji RP), a także prawo dostępu do informacji publicznej (art. 61 Konstytucji RP), działając z upoważnienia Rzecznika na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2017 r. poz. 958 ze zm.), zwracam się do Pana Wójta z prośbą o odniesienie się do przedstawionego stanowiska Rzecznika, a także udzielenie wyjaśnień w niniejszej sprawie, w szczególności o wskazanie podstawy prawnej opisanych wyżej działań oraz o szczegółowe określenie celu gromadzenia powyższych danych.


DYREKTOR ZESPOŁU


Mirosław Wróblewski

Mielec, dnia 29 sierpnia 2018 r.

Wójt Gminy Tuszów Narodowy
Andrzej Głaz
działający przez adwokata Roberta Łabudę



Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Zespół Prawa Konstytucyjnego,
Międzynarodowego i Europejskiego

sygn. akt: VII.6060.44.2018.MKS

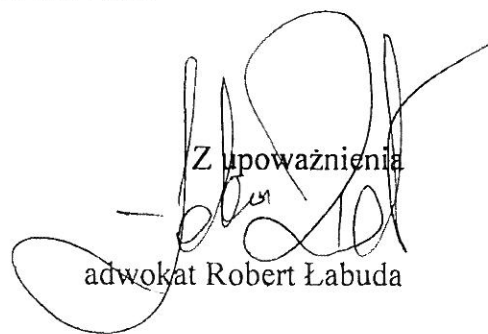
Działając imieniem Wójta Gminy Tuszów Narodowy, w związku z otrzymaniem pisma z dnia 10 sierpnia 2018 r. z prośbą o odniesienie się do stanowiska wyrażonego w w/w piśmie i udzielenia wyjaśnień w sprawie, w szczególności wskazania podstawy prawnej wniosku o udostępnienie informacji publicznej w trybie ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej skierowanego do Fundacji Wolność od Religii, podnoszę co następuje.

Na wstępie należy wskazać, iż podstawą prawną podjętych działań jest art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej, zgodnie z którym „każdemu przysługuje, z zastrzeżeniem art. 5, prawo dostępu do informacji publicznej, zwane dalej „prawem do informacji publicznej”. Jednocześnie żaden przepis ustawy, jak również jakiegokolwiek innego aktu prawnego, nie zawęża wykładni powyższego przepisu, zgodnie z którą wyłączone byłoby prawo Wójta Gminy Tuszów Narodowy jako organu władzy publicznej do wystąpienia z wnioskiem o udostępnienie informacji publicznej.

Jednocześnie, zgodnie z art. 61 Konstytucji RP oraz art. 4 ust. 1 pkt 5 ustawy, obowiązane do udostępnienia informacji publicznej są władze publiczne oraz inne podmioty wykonujące zadania publiczne, w szczególności podmioty reprezentujące inne osoby lub jednostki organizacyjne, które wykonują zadania publiczne lub dysponują majątkiem

informację publiczną. Co prawda Ustawa o dostępie do informacji publicznej w art. 6 ust. 2 zawiera przykładowy katalog informacji publicznych, jednak nie może on być utożsamiany z pomocniczym kryterium dla definiowania pojęcia informacji publicznej. Katalog z art. 6 ust. 1 jest przykładowy i nie stanowi on definicji informacji publicznej, gdyż ta jest ustanowiona w art. 1 ust 1 u.d.i.p. (zob. Wyrok NSA z 5 grudnia 2002 roku, sygn. II SA/Wr 1600/02). Rozstrzygnięcie o udostępnieniu lub nie danej informacji nie powinno się odbywać w oparciu o art. 6 u.d.i.p., lecz o ewentualne jej ujawnienie lub utajnienie na podstawie konkretnej normy prawnej występującej w przepisach szczególnych. Informacje, o udostępnienie których wnioskował mój Mocodawca, z całą pewnością wchodzi w zakres pojęcia „informacji publicznej”, nadto nie ulegają utajnieniu na podstawie przepisów szczególnych. Co więcej, zdaniem mojego Mocodawcy informacje, o udzielenie których wnioskował, podlegają udostępnieniu na podstawie art. 6 ust. 1 pkt. 2) lit. d) i f) oraz art. 6 ust. 1 pkt. 5) lit d).

Odnosząc się do prośby o szczegółowe określenie celu gromadzenia danych objętych wnioskiem, należy wskazać, iż zgodnie z art. 2 ust. 2 u.d.i.p. od osoby wykonującej prawo do informacji publicznej nie wolno żądać wykazania interesu prawnego lub faktycznego. Oznacza to, że osoba pytająca o daną informację nie musi w żaden sposób tłumaczyć, po co i w jakim celu potrzebuje danej wiadomości. Ustawodawca stanął na stanowisku, że prawo do informacji stanowi składową katalogu praw człowieka, skoro odnosi się ono do każdego bez względu na posiadane obywatelstwo, narodowość czy interes prawno-faktyczny. Treść tej zasady nie wymaga głębszej analizy. W praktyce oznacza to zakaz żądania od osoby zainteresowanej treścią informacji publicznej, by wykazywała się jakimkolwiek interesem prawnym czy faktycznym. Stanowisko takie zyskało poparcie w ugruntowanym orzecznictwie, m.in. wyrok WSA w Łodzi z dnia 20 stycznia 2012 r., sygn. akt II SAB/Łd 93/11, czy wyrok NSA z dnia 16 marca 2009 r., sygn. akt I OSK 1277/08.

Z upoważnienia

adwokat Robert Łabuda



VII.6060.44.2018.MKS

Pani
Edyta Bielak – Jomaa
Prezes Urzędu Ochrony Danych
Osobowych
ul. Stawki 2
00-193 Warszawa

szanowna Pani Prezes

Rzecznik Praw Obywatelskich podjął z urzędu sprawę dotyczącą wniosku Wójta Gminy Tuszów Narodowy skierowanego do Fundacji Wolności od Religii o udostępnienie informacji publicznej w trybie ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2018 r., poz. 1330 ze zm.; dalej jako: ustawa o dostępie do informacji publicznej). Jak wynikało z doniesień prasowych¹ Wójt zażądał udostępnienia informacji w zakresie: przedsięwzięć od 2012 r., w których korzystano ze środków publicznych, podmiotów będących fundatorami (jakiej są narodowości, ewentualnie pochodzenia etnicznego), otrzymanych darowizn przekazanych przez podmioty zagraniczne. W ocenie Rzecznika, opisana w prasie sytuacja, zarówno ze względu na tryb żądania udostępnienia informacji przez Wójta, jak i ze względu na treść wniosku, budzi poważne wątpliwości z punktu widzenia przepisów regulujących dostęp do informacji publicznej, a także z punktu widzenia prawa do ochrony danych osobowych.

Mając powyższe na uwadze, Rzecznik pismem z dnia 10 sierpnia 2018 r., wystąpił do Wójta Gminy Tuszów Narodowy przedstawiając swoje stanowisko w sprawie. W ocenie Rzecznika organ władzy publicznej nie może żądać od obywateli udostępnienia informacji na podstawie ustawy o dostępie do informacji publicznej. Jednocześnie odnosząc się

¹ <https://oko.press/wojt-z-pis-w-polsce-nie-ma-miejsca-dla-niewierzacych-i-pyta-o-pochodzenie-etniczne-czlonkow-fundacji-wolnosc-od-religii/>

do treści żądania, Rzecznik zauważył, że tylko jedno pytanie odnosiło się do informacji publicznej do udostępnienia której mogła zostać zobowiązana Fundacja, pozostałe zaś pytania nie były związane z prowadzeniem działalności publicznej przez Fundację. Ponadto wątpliwości Rzecznika budził zakres żądanych informacji. Rzecznik wskazał, że zgodnie z art. 51 ust. 2 Konstytucji RP, władze publiczne nie mogą pozyskiwać, gromadzić i udostępniać innych informacji o obywatelach niż niezbędne w demokratycznym państwie prawnym. To oznacza, że pozyskiwanie informacji od obywateli i ich zrzeszeń przez organ władzy publicznej, w zakresie wskazanym we wniosku Wójta, i przy tym bez posiadania do tego podstawy ustawowej mogło stanowić naruszenie tego przepisu Konstytucji RP.

W tym kontekście Rzecznik zwrócił również uwagę, że przepisy odnoszące się do ochrony danych osobowych dotyczących przetwarzania danych wrażliwych (tj. m.in. danych o pochodzeniu rasowym czy etnicznym) wymagają szczególnej ochrony. Zgodnie bowiem z art. 9 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz.U. UE L 119, s.1 ze sprost., dalej jako: RODO), przetwarzanie takich danych osobowych jest zabronione. Artykuł 9 ust. 2 RODO określa zaś w jakich sytuacjach przetwarzanie takich danych wrażliwych jest możliwe w drodze wyjątku. Z treści pisma Wójta nie wynikało natomiast w ogóle, w oparciu o jaką podstawę prawną organ przetwarza lub będzie przetwarzał dane wrażliwe obywateli. Rzecznik wystąpił zatem do Wójta z prośbą o odniesienie się do powyższego stanowiska, a także o udzielenie wyjaśnień w przedstawionej sprawie, w szczególności o wskazanie podstawy prawnej opisanych w prasie działań oraz o szczegółowe określenie celu gromadzenia żądanych danych. W załączeniu uprzejmie przesyłam kopię pisma Rzecznika z dnia 10 sierpnia 2018 r.

Pismem z dnia 29 sierpnia 2018 r. Wójt Gminy Tuszów Narodowy odniósł się do stanowiska Rzecznika, nie zgadzając się z przedstawioną przez Rzecznika argumentacją. W zakresie prośby o określenie celu gromadzenia danych objętych wnioskiem Wójt poinformował, że „zgodnie z art. 2 ust. 2 u.d.i.p. od osoby wykonującej prawo do informacji

publicznej nie wolno żądać wskazania interesu prawnego lub faktycznego”. W załączeniu uprzejmie przesyłam kopię odpowiedzi Wójta z dnia 29 sierpnia 2018 r.

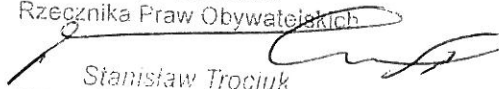
Z powyższej odpowiedzi wynika, że Wójt uchyla się od wskazania podstawy prawnej i celu, w jakim miał gromadzić żądane dane wrażliwe o obywatelach. Tym samym, jego działania powinny stanowić przedmiot zainteresowania Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, będącego organem nadzorczym w zakresie przestrzegania praw wynikających m.in. z RODO (por. np. art. 57 ust. 1 lit. a RODO).

Mając powyższe na uwadze, działając na podstawie art. 12 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2017 r. poz. 958 ze zm.), a także biorąc pod uwagę zadania Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, określone m.in. w art. 57 ust. 1 lit. c i h RODO, zwracam się z uprzejmą prośbą do Pani Prezes o zbadanie przedstawionej sprawy pod kątem naruszenia przepisów dotyczących ochrony danych osobowych, a także o podjęcie działań wynikających z obowiązujących przepisów w razie stwierdzenia ich naruszenia.

Jednocześnie uprzejmie proszę o poinformowanie Rzecznika Praw Obywatelskich o stanowisku w niniejszej sprawie, a także o wyniku przeprowadzonego postępowania, jeżeli będzie podjęte.

Z poważaniem

Zał. 2

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich